

Студент 3 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

МІСЦЕ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Анотація. Висвітлено й обґрунтовано використання запозичених економічних термінів.

Аннотация. Рассмотрено и обосновано использование заимствованных экономических терминов.

Annotation. The article deals with the use of borrowed economic terms.

Ключові слова: лексика, економічна термінологія, терміносистема, англійські запозичення.

Завжди так було, що мова відігравала велике значення у суспільстві. Вона є одним з важливих компонентів існування різних сфер людської діяльності. Окрім загальноживаної лексики, яка використовується у повсякденному житті, існують терміни. Сучасна вітчизняна економічна термінологія почала формуватися й розвиватися під впливом таких чинників, як загальний стан науки й наукових знань в Україні, рівень літературної мови, осмислення суспільних подій. Генетично своїм корінням українська економічна лексика сягає ще періоду Київської Русі, однак про відповідні терміни як одиниці певної системи можемо говорити лише від початку другої половини XIX ст., коли з'явилися перекладні й оригінальні твори з політекономії, що були написані українською мовою [1, с. 1].

В Україні тоді відбувалось формування ринкових відносин у суспільстві, тож однією з найбільш динамічних частин лексико-семантичної системи мови почала виступати економічна термінологія. Це було викликано появою нових форм господарювання, розширенням контактів із зарубіжними партнерами у сфері виробництва та збуту товарів та послуг. Українська мова перебувала у процесі оновлення економічної лексики за рахунок іншомовних запозичень.

Дослідження проблеми термінологічних запозичень є важливим не тільки для мовознавців, а й для економістів, оскільки вітчизняна економічна наука все активніше входить до світової економічної спільноти, розширює й поглиблює зв'язки з колегами інших країн, вивчає їх досвід. Теоретичними аспектами термінознавства, походженням та особливостями функціонування самих термінів займалися такі вчені, як Дьяков А. С., Кочан І. М., Панько Т. І., Лейчик В. М., Симоненко Л. О., Архипенко Л. М. Крижанівська А. В., Баскакова М. М., Тараненко О. О., Михайлишина Б. П., Чорновол Г. В. та інші.

Метою статті є встановлення місця іншомовних запозичень в економічній терміносистемі української мови та особливості їх функціонування.

Запозичення – це закономірний процес розвитку мови, у якому відбувається засвоєння іншомовних слів. Це явище виправдане в багатьох випадках, коли предмет чи поняття входить у вжиток разом із терміном, що його позначає мовою народу, який винайшов цей предмет чи ввів це поняття – так звані інтернаціоналізми, коли запозичуються специфічні терміни на позначення неукраїнських предметів чи понять (екзотизми) [2, с. 5]. Так, наприклад, зовсім чужими для української економічної термінології є запозичені слова з закінченням **-ing** (*бакбендинг, банкінг, консалтинг, кліринг, факторинг, холдинг, лізинг*), проблема в тому, що в англійській мові буква **"g"** на кінці не читається, тому в українській виникають труднощі у вимові таких слів [3]. Найбільш недоцільним є використання запозичень, котрі дублюють уже існуючі в українській мові терміни, наприклад безкоштовний може використовуватися від німецького як *безплатний; дилер – посередник; дисконт – знижка; консалтинг – консультування, офшорний – іноземний; дайджест – огляд* та інші. Також невиправданим є використання термінів, повністю не засвоєних мовою, так званих варваризмів. У побутовій мові ці слова майже неможливо почути, бо вони легко замінюються більш звичною лексикою, яка використовується в економічному спілкуванні. Наприклад, *ажіо* можна замінити словом *премія* чи *винагорода*, *ануїтет* як *щорічний дохід* або *щорічна рента*, *леверидж* – замінюється більш простим українським варіантом для вимови як *платоспроможність*. Серед запозичень є й слова, котрі широко вживаються. На сьогодні вони майже витіснили власне українські терміни, прикладом може служити слово *менеджер*, котре замінило такі слова як, *завідувач, управитель, директор*. Існують випадки, коли запозичені слова, які потрапляють із загальноживаної лексики до вузькоспеціалізованої сфери функціонування, мають цілий ряд нових семантичних ознак, унаслідок чого відбувається диференціація термінологічного значення й термін стає багатозначним [4, с. 31]. Наприклад, термін *персонал*, потрапляючи в економічну сферу, отримав чотири значення – персонал, особовий склад, кадри, штат, а слово рейтинг – цілий сім: 1) *розцінка, оцінка*; 2) *оцінка фінансового стану*; 3) *визначення вартості*; 4) *віднесення до класу (розряду)*; 5) *розряд*; 6) *номінальна потужність*; 7) *продуктивність* [5].

Певні проблеми виникають у результаті словотворення запозичених слів. Відомо, що в українській мові не використовується суфікс **-аль-**, і прикметники за правилами утворюються від відповідних іменників. Так, наприклад, не *індустріальний*, а *індустрійний*, бо в українській мові немає слова *індустріал*, але терміни *"потенціальний"* і *"диференціальний"* можливо використовувати, адже вони утворились від слів *потенціал* і *диференціал* відповідно. Така неузгодженість часто проковує помилки у написанні, вимові і, навіть, у значенні слова.

Отже, запозиченні терміни є одним із способів поповнення української термінології, але процес запозичення

Українська мова має економічну термінологію, тому для її збереження необхідно використовувати в обігу переважно питоми українські терміни, звичайно за умов їх наявності або реальної можливості утворення.

Наук. керівн. Архипенко Л. М.

Література: 1. Панько Т. І. Українське термінознавство : [підручник] / Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. – Львів : Світ, 1994. – 216 с. 2. Вакуленко М. О. Сучасні проблеми термінології та української наукової термінографії / Вакуленко М. О. – К. : Київ, 2009. – 69 с. 3. Новий тлумачний словник української мови : в 3-х т. [уклад. В. Яременко, О. Сліпушко]. – К. : Аконт, 2005. – Т. 3. – 2005. П-Я. – 928 с. 4. Феномен багатозначності і способи його опису: Питання мовознавства / наук. ред. А. А. Залізняк. – К. , 2004. – № 2. – С. 67. 5. Сучасний словник іншомовних слів : Близько 20 тис. слів і словосполучень [уклад. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк]. – К. : Карпенко, 2006. – 789 с.